

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum

19. évfolyam (2015) 4. szám

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánunk minden kedves Olvasónknak!

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk az Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum és valamennyi használónk nevében mindazoknak, akik a 2015. évben adományukkal, munkájukkal, tanácsaikkal támogatták munkánkat. Komoly elismerés és ösztönzés számunkra az, hogy egyre hosszabb támogatóink névsora. Bizalmukat igyekszünk meghálálni. Nevük a könyvtár honlapján olvasható. (<http://www.konyvtar.univet.hu/index.php/hu/konyvtarrol/tamogatok>)

Külön köszönetet mondunk a megszűnő Alapítvány az Állatorvostudományért-nak, amely hosszú évtizedeken át kezelte az adományokat, és személyesen Rácz Ilonának sok éven át nyújtott rugalmas, türelmes és kedves támogatásáért és az értünk (is) végzett munkájáért! (O.É.)

**Labordiagnosztika
szabad hozzáféréssel**

<http://huveta.hu/handle/10832/1381>

A Gaál Tibor szerkesztésében 1999-ben napvilágot látott *Állatorvosi klinikai laboratóriumi diagnosztika* tan- és kézikönyv mindig nagy „forgalmat bonyolított le”, mondhatni kapós volt hallgatók és állatorvosok körében egyaránt. A szerzők és a Sík Kiadó szíves hozzájárulásával most megjelent a könyv elektronikus változata a HuVetA adatbázisban, és szabadon letölthető bárki számára az alábbi címről: <http://huveta.hu/handle/10832/1381>. Köszönjük a lehetőséget, amely nagy segítség a tanulásban és a klinikai munkában is. Büszkék vagyunk az első, a HuVetA-ban megjelent elektronikus tankönyvre! (O. É.)

**Élelmiszer – lánc, biztonság,
hygiéna, hamisítás...**

A Múzeumok Őszi Fesztiválját az idén a *Kapcsolódjunk ki, -be, -össze!* mottóval hir-

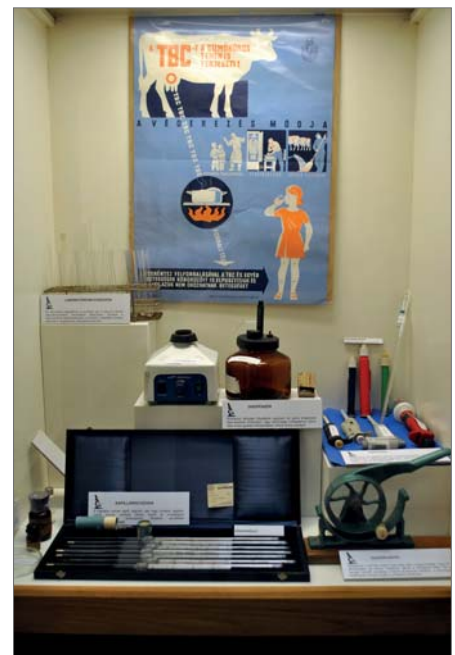

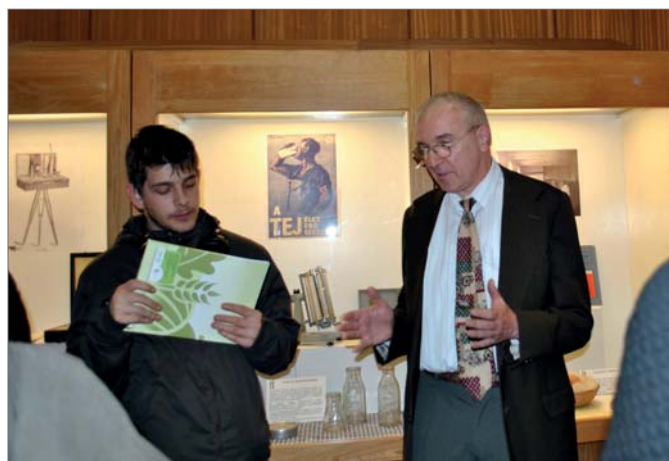
dették meg. Mi szót fogadtunk. A 16+ *Múzeumi találkozások – Rejtély a múzeumban* című, fiatalokat célzó témakörhöz kapcsolódva a – NÉBIH-hel karöltve – létrehoztunk egy időszaki kiállítást, amelyen igyekszünk pár-

huzamosan bemutatni néhány élelmiszer-biztonsági probléma megoldását a régi háztartásokban, valamint azt, hogy ezeket milyen laboratóriumi eszközökkel vizsgálták. S ha már konyháról is szó van, a kiállítást „megspékeltük” egy kis játékkal és két előadással.

2015. november 3-án délután *Küzdelem az élelmiszerbűnözés ellen* címmel dr. Helik Ferenc (NÉBIH, Kiemelt Ügyek Igazgatósága, igazgató), majd *Mi is az élelmiszerlánc-biztonság?* címmel dr. Oravec Márton (NÉBIH, elnök) tartott nagy érdeklődésre számot tartó előadást. Utána rendhagyó tárlatvezetést kaptak diákok a kiállításban dr. Szita Gézától (SZIE ÁOTK). A programon a tatai Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola 21 diákja, a Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakiskola 12 diákja, a Kölcsey Ferenc Gimnáziumnak pedig két tanulója vett részt. A két állatorvostan-hallgatóval és a kísérő felnőttekkel együtt 41-en voltak.

Dr. Helik Ferenc előadásában szóba került többek között a feketepecsét minőségromboló

hatása, amely milliárdos károkat okoz. Hangsúlyozta, hogy a tudatos fogyasztói magatartással erősödik az igény a minőségi, egészséges termékek iránt. A gyártók is elvárják, hogy a hatóság ellenőrzéseivel segítse a tisztességes cégeket az illegális élelmiszerforgalmazás elleni hatékonyabb fellépésben. Néhány érdekes példát is hozott megtörtént esetekről, az ellenőrzés területéről. Ki gondolná például, hogy élelmiszer-bűnözés elleni harchoz a legfejlettebb digitális technika szükségeltetik?

Naponta hányszor vagyunk élelmiszertudatosak? – szegezett nekünk egy meglepő kérdést dr. Oravecz Márton elnök úr. A helyes válasz: ahányszor étkezünk napjában annyszor (kellene...): ki háromszor, ki ötször, ki többször. (Figyelem, a nasi is számít!)

A *Mozaikok az élelmiszer-vizsgálat történetéből – Élelmiszer-biztonság a háztartásban és a laboratóriumban* című kiállítás remek tárlatvezetéséből olyan titkokat tudhattunk meg hogy – például – hogyan kapcsolódik a refraktométer az őszi szüreti időszakhoz. Dr. Szita Géza elmesélte, hogyan hamisítják duplán a tejet, és a tojás melyik végében van a légkamra.

Az utóbbi években előtérbe került az élelmiszer-biztonság kérdése, hiszen elvárás, hogy az elfogyasztott élelmiszer támogassa az egészségünket. Az élelmiszerek vizsgálatára az első ösztönzést az élelmiszer-hamisítás adta, egy olyan visszaélés, amely máig az egyik legnagyobb élelmiszer-biztonsági kockázat. Kezdetben a hús, hal, majd a tej, sajt frissességét ellenőrizték. Az élelmiszer-vizsgálatot a 19-20. század fordulóján helyezték tudományos alapokra, amikor nemcsak a hús- és tejvizsgálat, hanem az élelmiszer-analítika és -kémia is fejlődésnek indult, és kiépült az az intézményhálózat is, amely felügyeli az élelmiszerek biztonságát. Az ellenőrzött élelmiszerek köre folyamatosan bővült, ám modern, élelmiszerlánc-szemléletű ellenőrzéseket csak rövid ideje hajtanak végre!

A „*termőföldtől az asztalig*” jellegű Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalnak (NÉBIH) nemcsak hatósági felügyeletet kell ellátnia, hanem fel kell készülnie a globális problémák és az újszerű kockázatok kezelésére is. Éppen ezért különös hangsúlyt helyeznek a

lakosság megfelelő tájékoztatására, az élelmiszer-biztonsági kérdések, kockázatok megismerésére, az ezzel kapcsolatos széleskörű tudáshálózat kiépítésére. Bemutatják, hogy milyen kórokozók, vegyi-, és adalékanyagok kerülhetnek a táplálékba, mire kell ügyelniük az élelmiszervásárlás, elkészítés és fogyasztás során. Mennyire kell félni az új technológiák eredményétől? Erről (is) szól a megújult külsejű *Konyhasziget* című ingyenes magazinjuk. Az *Ételet csak okosan! Élelmiszerbiztonságról mindenkinek!* – című felvilágosító kampányról a <http://etelcsakokosan.hu/> honlapon olvashatunk.

A program és a kiállítás az Állatorvos-történeti Gyűjtemény és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal együttműködésével jött létre. Mindkettőt ajánljuk iskoláknak, diákoknak, és természetesen minden érdeklődőnek.

A *Mozaikok az élelmiszer-vizsgálat történetéből – Élelmiszer-biztonság a háztartásban és a laboratóriumban* kiállítás kurátorai: Váradi Adél és Orbán Éva. Támogatók: dr. Farkasné dr. Gyurcsó Adrienn, dr. Pleva György, dr. Nagy Attila, Istenes Anett, Ádámné Sió Tünde, Sztrunga Krisztina (NÉBIH); dr. Szita Géza, Nádaskiné dr. Szakmár Katalin, Kovács Ágnes, dr. Lányi Katalin, dr. Fodor László, dr. Kótai István, dr. Majoros Gábor, Bozó Bence, Hajdu Gábor, Kurják Jánosné és Sárkány Laura (SZIE ÁOTK). A poszterek a 2015. évi Múzeumok Majálisa rendezvényre készültek. A laboratóriumi tárgyakat a NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság, NÉBIH Debreceni Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium, SZIE ÁOTK Élelmiszer-higiéniai Tanszék, Patológiai Tanszék, és a Parazitológiai és Állattani Tanszék kölcsönözte. (V. A.)

E-könyvek a „polcon”

21 újabb elektronikus könyvvel gyarapodott virtuális könyvtárunk: a Wiley kiadó könyveivel lovak, haszonállatok, kutyák, macskák és egzotikus kedvencek orvoslásával kapcsolatban. A tanulást is egyre inkább jellemzi a többféle média használata: a számítógép képernyőjén követett órai prezentáció mellé

kerülnek a nyomtatott könyvben elmélyültebben tanulmányozható, nehéz anyagrészek. Sokszor látjuk, hogy a nyomtatott-másolt oldalakat színezzik, jegyzetelik tele a hallgatók. A szem és a kéz együttműködik a tanulás során is, esetleg még a hallás is besegít.

Az elektronikus könyveknek nagy előnye, hogy nem lehet összegyűrni, lekávézni, elveszteni őket, s ami még fontosabb: korlátlan számú olvasójuk lehet egyidejűleg. A licenstulajdonosok azt is megengedik, hogy az érdeklődők egy-egy fejezetet kinyomtassanak saját használatra. (Természetesen az egész mű letöltése tilos, a kiadói jog megszüntetésével bünteti!)

Az e-könyvek korában örömmel biztosítjuk ezt a lehetőséget olvasóinknak a könyvtárban és a campuson. Az online könyvek listája megtalálható honlapunkon:

(<http://www.konyvtar.univet.hu/index.php/hu/forrasok/e-konyvek/>), valamint kereshetők katalógusunkban (<http://katalogus.univet.hu/>). (O. É.)

Minden részlet számít

A könyvtár előterét több éve díszíti egy akvárium, amely hol szebb, hol szomorúbb képet mutatott egészen addig, míg Kőházi-Kis József másodéves állatorvostan hallgató el nem vállalta, hogy igazi ékszerdobozzá varázsolja. Az alábbiakban az ő beszámolója olvasható az átalakításról.

Ahogy már biztosan sokan észrevették, megújult a könyvtári akvárium. A cél az átrendezéssel elsősorban az volt, hogy zöldebbé, élénkebbé varázsoljuk az előteret, és én azt hiszem, hogy ez sikerült is.

Az átrendezés ötlete először a könyvtár előterében az évfolyamtársaimmal folytatott beszélgetések során merült fel. Miután beszéltem az akvárium tulajdonosával, Hajdu Gáborral, gyorsan beindult a gépezet, megbeszéltük a részleteket, hogy milyen változtatásokat gondoltunk ki, és végül zöld utat kapott a projekt. Az átépítésre a 2015-ös Equus Napok hetében került sor. A növények és a halak addig egy vödörben várták otthonuk átalakulását. Sok minden változott a kiinduló állapothoz képest:

- A medence méretei: 72*28*40 cm, azaz kb. 80 liter vizet képes befogadni.
- Az egyik legszembetűnőbb változás, hogy az akvárium jóval világosabb lett, mint eddig volt. Ennek az a legfőbb oka, hogy még egy lámpa került fölé, így most összesen 46 watt világít, vagyis átszámolva 0,57 w/l érték jön ki. Akvarisztikai berkekben ez annyit jelent, hogy közepes a megvilágítás erőssége, és ez egy „low tech” akváriumba, mint amilyen ez is, tökéletesen megfelelő.
- Amit szintén mindenki kiszúr már a lépcsőfordulóban is az, hogy megváltozott az aljzat. Az új „talaj” égetett agyag tulajdonképpen, ami a porózussága révén nagy felületet biztosít a nitrifikáló és egyéb baktériumok számára, emellett a növények is könnyebben gyökereznek benne, mint például a bazaltzúzalékban. A növények tövéhez továbbá tápgolyókat is nyomkodtam le, de ezek persze nem látszanak.
- A talajszűrést egy kicsit átalakítottam, a fehér pipa egy „cseh-emelő”, ami szemmel láthatólag is nagyobb vízhozamot produkál, mint az elődei ezzel növelve az időegység alatt az aljzaton átszűrt, átmozgott víz mennyiségét. Működik az akvárium alatt egy külső szűrő is, ezt szintén kipucoltuk az átalakításkor.
- A háttérrel eltávolítottam, ezzel is növelve az úszóteret a halak számára.

Az állatvilág nem változott, a vödörben elöltött nyaralást mindenki túlélte. Guppik, neonhalak, egy kék pajzsos páncélos harcsa, másik nevén házmaster hal és egy szíami algaevő lakja most az akváriumot. A növények terén azonban már más a helyzet. A későbbiekben előfordulhat, hogy még bővílni fog a lista. Jelenleg ezek a fajok élnek az akváriumban: Vallisneria spiralis tiger, Cryptocoryne wendtii brown, Cryptocoryne wendtii green, Anubias barteri var nana „petite” (a vasfákra kötözve, amelyek szintén új dekorációs elemként kerültek az akváriumba). A tápgolyókon kívül folyékony növénytápot is adagolunk a vízhez a növények egészséges fejlődése érdekében. Ezek micro- (pl. Fe, Cu, Mn) és makrotápot (pl. nitrát, foszfát, kálium).

Minden apró részlet hozzájárul ahhoz, hogy olvasóink jobban, otthonosabban érezzék magukat a könyvtárban. Egy szép akvárium nemcsak dekoratív szerepet tölt be, de megnyugtató mellé leülni az ebédet elfogyasztani, vagy éppen egy vizsga előtt átfutni a tételeket. Köszönet fogadott gazdájának!

Konferencia-kavalkád

Mindszent és Szent András hava, azaz október és november a konferenciák ideje, és ebből lehetőség szerint a könyvtár dolgozói is kiveszik a részüket, hiszen minden előadásból meríthetők ismeretek, ötletek, amelyek előbbre viszik a munkánkat.

Október 4-én első alkalommal rendezték meg az állatorvosi könyvtárosok nemzetközi

„csevegését” a WebEx internetes technológia segítségével. Érdekes volt legalább az interneten találkozni olyan amerikai kollégákkal, akikkel már évek óta levelezünk, s állunk cserekapcsolatban, és legalább a képernyőn át bepillantani az irodájukba. Tanulságos volt a párbeszéd is, amely a 21. századi könyvtárosok napi gondjairól, gyakorlatáról alakult ki kötetlen formában.

November 5-én Gödöllőn kamara-kiállítás nyílt a könyvtár előtti *Könyvtári emlékezet – A Szent István Egyetem Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár története 1945-2015* címmel. Részt vettünk a hetven küzdelmes évet képekben és dokumentumokban bemutató tárlat megnyitóján és a kapcsolódó forráskiadvány bemutatóján (november 17-én).

November 10-én konferenciával ünnepelte 10 éves működését a Kaposvári Egyetem könyvtára, amelynek címe: *Könyvtárak a tudomány és a felsőoktatás szolgálatában* volt. A konferencián összefoglalót adtunk a vezető kutatók körében végzett felmérésünkről és az ennek kapcsán a kutatók jobb információ-ellátása érdekében tett lépésekről, amelyek nyomán egy új szolgáltatáscsomagot találhatnak honlapunkon.

A Semmelweis-év keretében november 11-én a Magyar Tudományos Akadémián tartották a *Semmelweis hatása* című szimpóziumot, amely nem szorosan vett megemlékezésekből állt, hanem – a 150. évforduló apropóján – az abortusztól a kézhigiéniáig, a minőségbiztosítástól az egészségpolitikáig számos kérdésről gondolkodhattak az előadók az érdeklődőkkel közösen.

Másnap, november 12-én a Magyar Orvostörténelmi Társaság *Népi Orvoslás Szakosztályának* és több más tudományos intézmény közös rendezvényén vettünk részt, amelyen a néprajz, az antropológia és a vallástudomány, valamint az orvoslás határterületeiről szóló előadások hangzottak el.

Természetesen jelen vagyunk a munkaértekezleteken is: az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer és az Magyar Tudományos Művek Tára továbbképzésein.

Pályázatok

A pályázati lehetőségek évről évre szűkülnek. 2015-ben az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer támogatásával szereztünk be könyveket és a Nemzeti Kulturális Alap 50%-os támogatásával pergamen okleveleinket tudjuk restauráltatni. Ezzel a teljes oklevélgyűjtemény restaurálása befejeződik.

Ki miben segít?

ORBÁN ÉVA igazgató, tájékoztatás, minőségügy, állatorvos-történet

BIKÁDI KATALIN használóképzés, MTMT támogatás, olvasószolgálat

BOZÓ BENCE PÉTER levéltáros, állatorvos-történet

EDELÉNYI OTTILIA titkár, ha nem tudja, kihez forduljon; könyvtáros, ha nincs, aki csinálja

EGRI KRISZTINA olvasószolgálat, marketing, használóképzés, HuVetA

GICZI ANDRÁS szakkönyvbeszerzés, feldolgozás, olvasószolgálat

HAJDU GÁBOR rendszergazda, digitalizálás

KURJÁK JÁNOSNÉ raktáros, fénymásolás, digitalizálás

KISS JÓZSEFNÉ OLÁH EDIT könyvtárközi kölcsönzés, folyóiratok, Magyar Állatorvosi Bibliográfia

MUDRI DIÁNA olvasószolgálat, MTMT támogatás

SÁRKÁNY LAURA raktáros, fénymásolás, digitalizálás

VÁRADI ADÉL főmuzeológus, állatorvos-történet

WINKLER BEA szolgáltatás-koordinátor, web-mester, olvasószolgálat, minőségügy

GÖRBE ATTILÁNÉ, ANIKÓ ruhatáros, biztonsági őr, beszélgetőtárs